

րեալ համայնութեան մը դալ բա-
ւական երկար և դժուարին զործ
մ'է, և թէ անխնամ մնացած գա-
ւառներ այնքան երկար ժամանակ
չեն կարող սպասել աւելի մեծ զըր-
կանաց հնթարկուելու համար:

Գաւառներն ալ արդէն կենդանա-
կան սղոցելով իւր հակահարուածը
կը կրեն և հայեցողական վիճակի մը
մէջ են, կարեւոր լուր մը չը կայ կըր-
թական գործը թէեւ ոչ միօրինակ
ձեով բայց բաւական կը յառաջա-
նայ ըստ որում Միտիցալ ընկե-
րութիւնը և կարգ մը ուրիշ տեղա-
կան գաւառական ժողովներ անվճար
կ'աշխատեն առաւել կամ նուազ ար-
դիւնաւորութեամբ: Բայց գաւառներ-
ըն ալ կարօտ են իրենց ներքին գոր-
ծոց բարեւոյ մասակարարութեան և
մանաւանդ երկամիջ կանանուր վի-
ճակ մը ունենալու համար՝ աւելի
խիստ և անաշուտ հակողութեան մը:
որ ինչպէս կը պոսի գաւառացի նոյն-
պէս և կիզրոնին մէջ: Այն օրը յո-
րում այդ արդարեւ անաշուտ հակո-
ղութիւնը ի գործ դրուի այն օրը
կրթական խնդիրն ալ յառաջադիմու-
թեան մեծ քայլ մ'ընած պիտի ըլ-
լայ և գէթ միտքարարական անսնել
որ գաւառներն իսկ այժմ սկսած են
ըմբռնել թէ իրենց փրկութիւնը
կրթութեամբ միայն պիտի կարողա-
նան ի ձեռս բերել: Այս կրթական
խնդիրը որ Ազգային ժողովը յառա-
ջիկայ նիստերէն միտք մէջ ընդհա-
նուր վիճարկութեան նիւթ պիտի
լինի այս օրերս վերադառնալով
մամուլէ կարգ մը խորհրդածութեանց
նիւթ կը մտաւարարէ:

Կեդրոնական վարչութիւնը երկու-
տարի է ի վեր ուսումնական խորհուրդ
մը ընտրած է և որպէս զի այդ խոր-
հուրդն ալ իւր նախորդներուն ան-
գործութեան օրինակին չը հետեւի,
հոգ տարած էր որ կրթական գոր-
ծին փորձատու և ըստ կարելոյն

հմուտ անձինքներէ ձեւանայ և այս
պատճառաւ անհատական միջնակարգ
վարժարանաց անօրէնները ընտրած և
անտնայմ ուսումնական խորհուրդ մը
կազմած էր: Բարեհաճաւ բայց զըր-
բայդ՝ կրթութեան նահապետական
այն է համարձու՝ խիճքձեւեր մու-
հուանել յետոյ այս խորհուրդը գէթ
առ երեւոյթս իւր աշխատակիցու-
թեան հետ իւր ուղղութիւնն և ան-
շահախնդրութիւնն ալ կարոյս և սկը-
սաւ քայլ առ քայլ կեդրոնական
վարժարանի մը արդէն ձեռնարկուած
բայց չը լուծուած խնդրոց մէջ այն-
պիսի ընթացքի մը հետեւել որ ի-
րաւամբ կամ ոչ՝ կարող մը անկողմ-
նակալ անձանց վրայ սա տաւառ-
րութիւնը յառաջ բերուի թէ այժմ
մեան ուսումնական խորհուրդը ու-
նայն գումարութեան և նիստերէ
ատեն բան մ'ընած չ'ունի այս ալ
սա ի յոյցս է ըստ որում նա քաջ
համոզուած է թէ հանրային վար-
ժարանաց բարեկարգութիւնը իրենց
անհատական վարժարանաց խափա-
նումը կրնայ յառաջ բերել և այս
ալ շատ բնական է: Բայց ինչ որ
բնական է իրենց համար, յոյժ ան-
ընտան և ազդին համար և եթէ չը
պահանջուի անհատը տուժեն ալ-
զին համար ևս առաւել չը պահան-
ջուի որ ազդը տուժէ մի քանի
անհատից համար:

Ստիւն:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ:

Կոնգրէսը պատահած ոնցքերն, այժ-
մեան ժամանակ, բաւականին արժանի
են ուշադրութեան: Ուստի, այդ առթիւ,
Փարիզի «Temps» լրագիրը «Ալբիոնի
միջազգային ընկերութիւնը» մի գեղու-
ցումն է ստացել, որից երևում է, որ
Նոյի և Անկո-Անկո գաւառներում եկա-

ւոր և ընդի ժողովրդի մէջ սատակ կը
տան և երկու թիւերը յայտնաւոր
զուրա եկել: Այդ արեւմտեակ կոնկրէրի
պատասխանատուութիւնը ամբողջապէս
եղաւորներ (սփյուռքներ) վրայ է ընկ-
նում, որոնք չը կամեցան ընկերակից
գլխավորներին մի չ'ընդունաւ տալ, նը-
րանց երկրից հանած կառուցութիւն
Պորտուգալիայի նաւերում ծառայողնե-
րը, որ ուրեմն, կարող վերականգնե-
ցին «Միջազգային ընկերութիւնը» ներ-
քին Կոնգրէսը այժմ հինգ հաւ փոքր
չողենաւոր ունի: Բայց հէնց որ Բելճե-
քական աստիճանադարձներն փոխարե-
նեցին, մասամբ, անդիմացի, խաղաղու-
թիւնը վերականգնուի: Անդիմացի իրանց
զուրդ վարժարանը վերականգնուի են
Բելճեքայիններն, որոնք և մի քանի տե-
ղեւում, փոխանակ «Միջազգային ընկե-
րութեան» զբոսայի, բելճեքական զբոսակ
պարզեցին: Այժմ — չարտակալ — է փա-
րիզի թերթի թղթակիցը — երբ առե-
նուրը հետզհետէ լաւանում է, պէտք է
որ Կոնգրէսը գործերը կարգի մտնուի
ի դէպ. «National Zeitung»-ում մի յո-
ղուած է տպուած, որ խորհուրդ է տա-
լիս, Կոնգրէսի ամբողջ, որը ձեռք բերելու
ճիշդ են թախում: Պատուաւորացիք, «Միջ-
ազգային ընկերութեան» յանձնուր, և
յետոյ լուր կը կրկնէ չ'ընդունելու: Այդ-
պիսով Կոնգրէսի ամբողջ կարող է ժա-
մանակին, մի տեսակ, բելճեքական Աֆ-
րիկի կազմակերպութիւնը:

— Ֆրանսական նշանուր թերթերը,
ինչպէս են, օրինակ, «Journal des Dé-
bats» «République Française» և «Temps»
զարմացեալ են յայտնում, այն յոգման
համար, որ խաղաղացող մէջ արժարժուել
է Մարոկկոյի գործերի առթիւ: Միջազգա-
յին թերթի թերթի աստիճանը, Ֆրանս-
իայի մարտի անգամ չէ անցնում: Մա-
րոկկոյի վրայ գերիշխանութիւն ձեռք
բերել, որ մնաց թէ այդ երկրը Ֆրանս-
իայի հետ միացնել: Ֆրանսիայում, ընդ
հակառակը, ամենայն ոք ցանկանում է
Մարոկկոյի մէջ պահպանել status quo, —
այն է անփոփոխ զրոյթիւն: Թանգլու-
քաղաքում տեղական իշխանութեան և
Ֆրանսիայի զեպանին մէջ տեղի ունե-
ցած — տեղափոխութիւնը ոչ այլ ինչ են,
եթէ ոչ ամեն կիսապայքների երկր-
ներում պատանակը տարակական երեւոյթ-
ներ: Այս իսկ պատճառաւ Ֆրանսիական

հասարակական կարծեացը միանգամայն
անհատական է: Խաղաղ պարամիտի
մի քանի անգամայն վարժարան, ինչ էլ
որ լինի Մարոկկոյի հարցը կարծեցնել:
Արդեւս Գրանսիան Մարոկկոյի նկատ-
մամբ ոչ մի թաղուն նպատակ չունի,
ուրեմն և այդ երկրի անունով ոչ մի
հարց չէ կարող ծագել, որքան զանա-
այժմ կարելի է երթադրել:
— Անդլիական «Ապարիտ զրոյթ»
հրատարակում է լուր Գրեյնիլի մայի-
սի 5-ին հեռագրերը յանուն պ. Էնկերո-
նի: Այդ հեռագրում Անդլիայ արտաքին
գործոց պաշտօնական զրախնաւար պա-
հանջում է, որպէս զի Գորդոն մէնե-
նալը, կարելի փութով, հեռանայ Քար-
տուֆը և գնայ մի այլ, համեմատաբար,
աւելի ապահով տեղ: Հեռագրում այս
ևս ասած է. «արդեւս Սուլթանը թող-
նելու նախկին ծրագրերը այժմ փոխված
է, և թաղանձ զօրքերը չ'են կարող
յարձակողական գլխը լսելու, ուստի
մէնեյալ Գորդոնը ինքզինքն է, առա-
ջին իսկ գէպում, այնպիսի միջոցների
ձեռք գտնել, որով թէ ինքը և թէ,
իրան հաւատարմութեան միջոցով, և
զկատարներն, ապահովուած լինին
Հանապարհի ընտրութիւնը միանգամայն
թողնուած է Գորդոնի իրան կամքին և
չըճանչեցողութեանը: Դրան իրաւունք
է արժանի Գաւառում և կապական զին-
ւորներն զբաւական վարժարանութիւն
նշանակել թէ, իրանց և թէ նրանց ըն-
տանաւոր, միայն այն պայմանաւ, որ
այդ վարժարանութիւնը նրանց վճարով
կօրսիս կամ մի այլ ապահով տեղ հա-
նելից յետոյ Գորդոնը կարող է նուա-
նապէս հարկան ցեղերից իրան համար
պահանջներ ընտրել, զբաւական յա-
տուկ վարժարանութեանը: Թագուհու իշ-
խանութիւնը կարծում է, որ սուղան-
ցիք Գաւառում մէջ անհամեմատ աւելի
ապահով կը լինեն: Այժմ որ Գորդոնը
հարկաւոր համարեց այլ և այլ տեղե-
րում իւր գործակալներն ունենալ, ի-
րաւունք ունի զրա համար միտել այն-
քան, որքան որ հարկաւոր կը համարի
սուղանցիների գործիւնը ապահովելու
համար:

— Թէ՛ հրանց, մայիսի 28-ին, «Daily
News»-ին հեռագրում են. — «Ռուս-Պա-
րսիական սահմանադրիսի դիմը որչափ
ժամանակ մեծամեծ դժուարութիւնը

յառաջանա, այնպէս որ Պարսկաստա-
նի ներկայացուցիչը նոր հրահանգներ
պահանջեց: Հեռագրի նախկին նախա-
գաղտնի խիւր-խանին Պարսից իշխանու-
թիւնը խնդրեց, թողնելով Կոպանը վի-
րաբանակել Սպահանում:

Գահիրէից մայիսի 29-ին, գրում են.
— «Մահդին, իւր կնիքներով և գանձե-
րով Էլ-Օրէկից և Կորդօֆանից քաշուե-
ցաւ: Թիք-Էլ-Պատին, որ շատ անաւի-
ղիւրդ և Էլ-Օրէկից հինգ օր ճա-
նապարհաւ հեռու է: Մահդին գործութիւ-
նը թողնած է Կարաշալ կոչված ցե-
ղի առաջնորդի, Սալէ շէյխի, հակա-
ռակութեամբ: Կարաշալ ցեղը Սուլթանի
բոլոր ցեղերիցը ամենազօրեղն է և ու-
նի 6000 հրացանակիր մարդիկ, իսկ զը-
րանց երկրի տարածվում է Գահգիլից
մինչև Գարֆուր: Այդ մարդուն որսալը
շատ ճշտ է. բաւական է, որ 25 տարի
ժամանակաւ հարկատուութիւնից նա ա-
զատ լինի: Հէնց այդ մարդը էլ շէյխի
հետ արդէն սկսուել են բանակցութիւնը:

— Տրանսվալի պատգամաւորներին
Բելլին գնան յայտնի էր արդէն Պատ-
գաւորները վեր էին հկած «K. iserhoff»
հիւրանոցում: Գաւառ գնալու օրը զրանք,
երբ արած ծախսերն հաշիւը պահան-
ջեցին, հիւրանոցի տէրը պատասխանեց
թէ պատգամաւորները Պրութայի կապ-
ար հիւրերն են, որոց ծախսը ինքը
կայսրը հոգացել է արդէն: Յիշատակ
գաւառներին՝ իշխան Բիւսմարկի հետ
ունեցած տեսակցութիւնը հետեւող կեր-
պով են պատմում: Բիւսմարկը առաջին
անգամ կամեցաւ նրանց հետ անդիւ-
րէն խօսել, բայց տեսնելով, որ բոլոր
պատգամաւորները այդ լեզուն լաւ չեն
հասկանում, սկսեց Պոմբանի «Platt
deutsche» բարբառով խօսել: Պատգամա-
ւորները զարմացած իսկոյն ոտքի կանգ-
նեցան, երբ տեսան, որ ամենագէտ
Բիւսմարկը Աֆրիկէի բարբառով էլ է
խօսում: Բանից զուրս եկաւ, որ Պոմբ-
անի յիշեալ բարբառը զարմանալի նը-
մանութիւն ունի Աֆրիկէի յիշեալ ցեղի
բարբառին հետ, այնպէս որ Բիւսմարկը,
պատգամաւորներին հետ խօսելու, շատ
քիչ անգամ անդլիկներն լստելու էր գոր-
ծածում: Հանգիստը ճաշիկից թա
մանակ Բիւսմարկը, ամենաազատ կերպով
խօսում էր ամերիկեցիների հետ, որով,

յանգուղն է, քաջ է չ'ամաչելու, վըս-
տահ է իրան լոյսապետ — զօրաւոր արտ-
գոտով մեծարկում, մինչև իսկ լրագիր-
ներում յայտարարութիւններ հրատարա-
կելու, որպէս զի արդէն իրանից շատ
բարձրների շարքում տեղ բռնէ, միա-
մեկաներ իտալիկն, հասարակ բժշկին
բժշկականի տեղ ընդունեն, յայտնի բան
է — վարձն էլ աւելի տան — սա զաչաղու-
թիւնն է:

Ուսուցիչ է — գաւառ է, որովհետեւ իւր
ուսուցչութիւնն ոչ թէ աշակերտներին
բան տալովն է և նրանց սկսն ու
յարգանքը վայելելու մէջ է տեսնում,
այլ նրանց միշտ երկրի մէջ պահելու-
մէն է պոռու, նրանց դանազան ինա-
րիկաների գործիք անելուն է որոնում,
մէկին հաշտում, միւսին անարժանու-
թեամբ պաշտպանում, վերջ ի վերջոյ
նրանց խախտելով մէջ գցում, ինքը
ցեղից մարդը դուրս պրծնում, բարոյա-
պէս չէ ամաչելու, հանգիստ ուրախ
պոռու, որովհետեւ ինքը չը կայ, որ
նկողման, հասկացող և հետաքննող եղով
չը կայ, որ գործն աշխարհաց, ըստ ո-
րում հոգաբարձուն էլ նոյն ճանապարհը
կ'ընթանայ — մի ձեռքը միւրը կը լուա-
նար: Այսպիսի ընթացքն որ զաչաղու-
թիւնից ստոր է, և անձին համար ար-
դիւնաւոր է, բայց մեր կենսութեան այս
սովորական երեւոյթ է:

Եթէ ես, ընկերացող, ուզէի մտնել մեր
հասարակական հաստատութեանց մէջ
անաղիք մեր եկեղեցիների վարչութիւն
երեւոյթանալով, զարմանալու ու հա-
ղաբարձութիւնը, բանկերն ու իրանց
վարչութիւնը — այնպիսի հանդէս կը բե-
րէի զաչաղութիւնը, որոնց հետեւանքնե-
րն են ոչ միայն նիւթական թշուառու-
թիւնը, այլ և հասարակութեանց մասա-
ւոր և բարոյական անանկութիւնը, այսօր
ամենքի աչքին ընկնող, բայց ծագման
աղբիւրը ծածուկ մնացած, ինքնութիւնը
և ընդհանուր խաղաղութիւնը, մի
անդուռ, որպէս մէջ զըրթում են հայ
հասարակութիւնը ի նորին կողմի ու
բարեւոյթի, բայց յանդուգն և անամօթ
քաղաքացի զաչաղների՝ այդ մարդու-
թեան ցեղերի:

Ղաչաղների կազմակերպութիւնն էլ
թէ դաւաղանքների և թէ քաղաքացի-
նի նոյնն է, միակերպ է, նոյն կազմում
են խմբակներ, որոնց առաջնորդներն են
աւելի յանդուգններն ու անամօթները:
Քաջ գիւղացի աւաղակապների շուրջը
ժողովում են նրան սիրահարները, նո-
րան հետեւողները՝ կազմում է խմբակ,
նայնը լինում է և՛ քաղաքներում, տե-
լի համարակի և յանդուգնի շուրջը հա-
ւաքում են նորա սիրահարները՝ ընկեր-
ները — այստեղ էլ կազմվում է խմբակ:

Իսկ գործունեութեան հետեւանքն երկու-
սին էլ մէկ է, նոյն յանդուգնութիւնն
ու հարստահարութիւնը, միայն մէկին
կոպիտ ձեռով, միւսին քաղաքակիրթ
և խորամանկ ուժով, մէկին բուռն ուժով,
միւսին խաբարայութիւնով:

Գիւղական աւաղակ զաչաղների խմ-
բակները կազմվում են գաւառների ան-
տաններում, տարերում ու անապատնե-
րում, իսկ քաղաքացի զինվոր-զաչաղ-
ների խմբակները հասարակական հա-
տատարութիւններում — աղբուրի գանձարա-
նի շրջակայքում, բանկերում, զարմու-
րում, ճանապարհային վարչութիւննե-
րում, և այլ ամեն տեղերում, որ մարդ-
կային ի շարն հաստատուել միտքը յար-
մար է գտնում:

Ուրեմն զաչաղների կարելի է զլիսա-
ւորապէս երկու բաժանել՝ առաջին զա-
ւոր արեւմտաւոր — գիւղական կամ ա-
նապատային, և երկրորդը քրտնեղութե-
աւորացի, կամ քաղաքակիրթ: Սրան
յայտնի բան է, արդէն բաժանվում են
ըստ գործողութեան տեղիւն և իրանց
գլխավորների բազմութիւն: Ճիշդը կամ
խմբակներ, գործողական ճանապարհ, Շա-
մախու, Ղաչաղաւ կամ Գաղաւթներ,
թանգրի-Վէրու, Մէհմէդ խաղի օղտի,
Անմէտ-Ջաւառ-Վէրի և այլն և այլն, իսկ
քաղաքակիրթները կարող են բաժանվել
երեւոյթանալի, հոգաբարձական, բան-
կական, կարկաւան գիւղական, և ի

պահանջին հարկին, օրական հարցերի
պատճառով կազմվում են և՛ ժամանա-
կաւոր խմբակներ որ կամ եղածներից
կազմակերպուած, ինչպէս օրինակի հա-
մար կաթնաղիւտական, առաջնորդական,
զարմուրդական, ուսուցչական և այլն և
այլն:

Այսպէս տեսնում են, ընթերցող, որ
զաչաղութիւնը կոլեկտիւ ընդհանուր
ցաւ է, մեր կենսի ծնունդը երեւոյթ է,
նա ամեն ուրեք է: Գիւղական զաչաղու-
թիւնից ազատվելը հնչում է, միայն բու-
սին այժմ գործողութիւն է և նա անհետա-
ցած է, զժողովը քաղաքների մէջ տա-
րածված զաչաղութիւնն է, որ մտաւոր,
բարոյական ուժի և հաստատուն կամքի
զօրութեամբ միայն ջնջելի է, բայց այն
հէնց մեր հասարակութեանց պակաս է,
Աւաղակ-զաչաղների գէշը սուր ու հը-
րուցան է, որպէս զի միշտ նոյնը կարե-
լի է գործ գնել իսկ քաղաքացի զա-
չաղների գէշը հաճախ գործած տար-
դի ստալին — որոյց մէջ է, որպէս մէջ բը-
նած են հասարակութիւնը և ճանձնի պէս
աղբում են միայն Աւաղակ-զաչաղների
խմբակները շատ անգամ միմեանց հա-
կառակ են և իրար կոտորում: Իսկ քա-
ղաքացի զաչաղ խմբակներն ի կորուստ
մարդկան մէջաւ են միարմուն, մէկ
խմբակը միւսին պաշտպանում, և ինչպէս
լսում ենք, Թիֆլիզի խմբակները իրանց
պղծ թմբկերը մինչև իսկ Ամպուրիսն

մտաղիւր են ձգուել, և այնտեղ էլ իրանց
մի թշուառութեան վնասելու, բայց մի գուցէ
ուսուցող ԴԱՄԱԿՈՍ ԿՈՍԱ ԵՆ ԿԱՄԵՆՆ
արդարեւ ինչ է ինչ, այս է մեր
գրութիւնը, բայց քեզ, հայ առաքաւու-
թիւն, ով է զոյգա դէմ պահպանում,
երբ կամք և վստահութիւն քեզ են պա-
կատում: Մտածել և կամենալ հարկաւոր
է քեզ միայն և ամեն բան հարաւոր է:
Ան իմ գործնական կենքի մէջ նը-
կատած զաչաղութեան հետադուրսութիւ-
նը, գիտեմ որպէս համար ինչ կը լինի
վարժարանութիւնը — անշուշտ մէկ էլ պի-
տի միտնում ու թաղվում և այսպէս իմ
բարեկամներն միտքարարան ինչպէս եր-
կու շարքի առաջ երեւալով, օրը, բա-
րեկամը «Մեղու» խմբագրին երեւել
աղգային լուսաւորութեան խնամքից
յանկարգական մասնաւոր մեռած հրա-
տարակցին և հինգ շարքի օրն էլ խա-
ման օր նշանակելին — իրեն նոյն օրն և
նորա քեղին էլ անուշ արին, հոգոց
թման էլ կոնդիցին, ինչ որ կերան ու
խմելին, իրանց անուշ լինի, միայն Տէր
մեռացան և Տէր կեցողան: չը մի-
չեցին: Խմբագիրը կենդանի է և, ըստ
սովորականին, իւր բարեկամներին ժող-
ուրում է: Այս էլ մի աստուծ զաչաղու-
թիւնն է, աւելի ճիշդը քաղաքի համար է,
երկու ևս էլ կ'արժանանաւ, այսպիսի մի
քաղքի հանաքի իրեն

ուրեմն, մեծապէս գրաւեց նրանց հոգիները:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիզի քաղաքային խորհրդարանը վերջապէս վախճան ստեց Շիտիանցի կուսակի գործին և ընդունեց այդ կուսակի իրան աւանդած ժառանգութիւնը յօգուտ կրթութեան տեղական հայ մանուկների: Մենք կարծում ենք, որ լաւ կանէր քաղաքային խորհրդարանը, եթէ այդ կալուածքի արդեաց մի մասը յատկացնէր քաղաքի հայ դպրոցներին և միւս մասն, որոշէր հայ դպրոցներից աւարտողներին բարձրագոյն ուսումնարաններում իրանց ուսումնի շարունակելու միջոց տալու համար:

«Արապիկ» լրագիրը հաղորդում է, որ 1884 թուականին համար որոշած է 15 հազար ուսուրի, որ բազում նախագում կազմվին երեք գիւղական-քիւղական հիւանդանոցներ՝ Սաբանում, Կիրողամիւրում և Գեօկչայում, իւրաքանչիւր հիւանդանոցի մօտ կը լինի մի բժիշկ մի տասն և երկու ֆելդշեր: Ասում են, որ Սաբանում և Գեօկչայում երկու ամ. սից կը բացվեն այդ հիւանդանոցներն, իսկ Կիրողամիւրում նա կը բացվի առաջիկայ տարին:

«Երեւ. Յէձ» լրագիրը հաղորդում է, որ վարդիկավազում եղել են մի քանի բժաւոր տիֆով հիւանդացողներ, առաջին հիւանդացողները եղել են թաթուրի և վարդապոլի ծխախոտի գործարաններում աշխատողները:

Մեզ հաղորդում են, որ Բագուում «Մեղուի» մէջ հրատարակած թղթակցութիւնը հ. ձերմակեանի խօսած ճառի վերաբերութեամբ Մարգարիտիկան ընկերութեան գործունէութեան մասին, մեծ վրդովմունք է հանել երկուստարգաց մէջ: Զարմանալի դիւարորդութիւն և դիւրագրգիւ միւր մարդիկ: Եթէ յիշատակ հայր ձերմակեանը այնպիսի անախորժ ձեռք յարձակվել է Մարգարիտական ընկերութեան վերայ—դա անիրաւութիւն է, որքան էլ ընկերութիւնը աւանդաւ սխալանք գործած լինի իւր գործունէութեան մէջ, իսկ եթէ պ. թղթակցիցը սխալ է և թշնամական հոգով վերաբերվել է դէպի հայր ձերմակեանը, դուրս համար մասնով էջերը բաց են և դժուար չէ ճշմարտութիւնը վերականգնել, փառք Աստուծոյ անբոյս խմբագրութիւնը էլ հօ գրառով չեն տըպում յօդուածները:

ԽԱՆՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկու շաբաթ է, որ Լոնդոնում բոլորի ուշ և միտքը գրաւել է Մարտի ցեղի Դաուկիստ անունով թագաւորը: Նրա երեսը այլ և այլ վերքերով (նկար) դարդուած է և տատկի ժանտ Այդ մարդու վրայ, դեռ ևս 25 տարի առաջ երբ նա դաժանաբանը էր և իւր կյանք հօդ կշարժ, ուղարկուել էր դարձրել մի անդլիացի ճանապարհորդ: Դաուկիստն այժմ 70 տարեկան է: Նրա երկուստարգութեան ժամանակ Նոր-Ջէլանտիա կղզին ներքին արեւմտեղ պատերազմների տապալել էր Այդ պատերազմների մասնակցութիւնը Դաուկիստի կողմից ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ թշնամիների մարմինը, միտք եփել և ուտել ուրիշների հետ: Առաջին անգամ նա ծանօթացաւ եւրոպացի միսիոներների հետ և միջոց ստեղծվ յորդորեց իւր հպատակներին:

Ընդունել Անգլիոյ գերիշխանութիւնը, իայց նրա յորդորը, առաջին նուագում, ապարդիւն անցաւ: Եւ նա, հպատակաց պահանջմամբ, անգլիացիների դէմ դէնք բարձրացրեց, բայց չուտով ընկճվեց ինքը և իւր հպատակները: Հաշտութեան պայմանը ստորագրելից յետոյ, Դաուկիստն կղզու խորքը քաշուեցաւ ճշմունք, որ և մնաց մինչև 1882 թուականը, չ'ընդունելով իւր մօտ ոչ մի օտարական: Այդ տարին միայն նա զիջաւ այցելանել անգլիացի նախնադասին, որ թագաւորական պատուով ընդունեց նրան: Այդ ընդունելութիւնը բաւական յեղաշրջեց Դաուկիստի հայեացքը և այնուհետև սկսաւ արդէ խմել և դուարձանալ: Եւրոպայ գալից առաջ նրան խորհուրդ տուին, դէի մի տարի ժամանակ, արդ խմելուց ձեռք վեր առնել: Ոսկեզօծ երկաթեայ թիւերից շինած նա թաղ էր կրում դիւին և քաղաքի մէջ կառքով մանկեմ ժամանակ ինքը նըստում է կառապանի կողքին, իսկ կառքի մէջտեղը նստացնում իւր պալատականներին: Այժմեան հազուադէպ է միւրապոյն ցլիլնող, սե սերթուկ և ծածրուած մեծ կօշիկներ: Բագուի չէ թէ Դաուկիստն ինչ բանի համար Լոնդոն է եկել: Նա ցանկանում է Անգլիոյ թագուհուն ներկայանալ և, ինչպէս ասում են, ինքիւր նրանից, որ մի ցանձնածողով նշանակէ Մարգարիտիկայի դաւնդաները, նրանց ձեռքից հեռու խմելու մասին, լսելու և մի վճիռ տալու:

Լոնդոնում մայիսի երեքին ազատութեանը մեծ հանգիստ արաւ իւր աղատած արեւցողներին: Գէնէրալ Բուրը յայտնեց, որ իւր զինուորակալ քրիստոնէութիւնը, ինչպէս անուանում է նա իւր բանակը, կը շարունակէ իւր պատերազմը մարդկութեան թշնամու դէմ, առանց ուշք դարձնելու, թէ ինչ կ'անեն նորա մասին ստատնային բարեկամները: Այժմ գէնէրալը մտադիր է ազատ ուղին աւաւտ ուր մի էլ կազմել, որնոր լայնութեան բոլոր ստորձանները ներքոյ կը պատերազմէ նաւատներին արեւցողութեան դէմ, իսկ դուրս համար Բուսին հարկուոր է 10,000 ֆունտ տներով: Եւ չէ գործել ազատութեանակը—դրան վկայ է ազատականութեամբ ըողջ բառալիւնը, որ կանգնած է աջ կողմում: Վաղ այս բառալիւնի իւրաքանչիւր զինուորին անձնատուր էր մտնել տեսակ յանցանքների բայց մարդասպանութիւնից: Սրանից յետ ազատեալները մի առ մի առաջ եկան և պատմեցին իրանց նախնիքն արտատուր կեանքին, իրանց արեւցողութիւնն և իրանց փրկութիւնը ազատ չ'ընտան և ի չ'ընտան: Այս նոր զինուորների շարքում գտնվում էր և շիւ Ֆիլիպսը, որ երբեմն կամբերվելիւ ստրակին էր, մի հին արեւցող, որ իւր խոստովանութեամբ, «վաղ խմում էր երբ չէր դոգանում և դոգանում էր, երբ չէր խմում: Մի սե, որ կօշվում է սեւ կոկիկոպու, պատմեց իւր արկածները յանցանաւ ճանապարհների վերայ և ազատականների այս պատմութիւնները ընդունելով էին աւելուիտ երգով և ամեն վերջաբանութեամբ կրք մի քանի հազարներից բաղկացած հանդիսականների եռանդաւ ու ուրախութիւնը հասաւ իւր բարձր ստորձանին, սկսաւ նուէրների հանգանակութիւնը և մի քանի րոպէսով ժողովեցաւ 6000 ֆունտ տներով (սորա թիւում և երեք բանկի տոմսակներ, իւրաքանչիւրը 1000 ֆունտանոց): Գէնէրալ Բուրը յայտնեց, որ այդ փէ է նորա համար և թէ նա անմիջապէս պէտք է հաւաքէ 10,000 ֆունտ առաջով ազատել բանակը պէտք է ընթերէ: Յիսուսի բանակը նստեցաւ սեղան և ընթերից յետ հանգանակու:

Թիւրք նորագիւցաւ և գէնէրալ Բուրը հասաւ իւր ցանկացած նպատակին, որից յետ բանակը հանդիսով ցրուեցաւ իւր դօրանները:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԵՆՑ.
Հրատարակիչ: Հ. ԵՆՏԻՍԱՅԱՆՑ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ներսիսեան Հայոց Ազգային-Հոգեւոր դպրանոցում հոգաբարձական խորհրդարանի մէջ յունիս ամսոյս 20-ին, երեկոյան 8 ժամին կը լինի աշուրդ (առանց կրկնադրի) կուսարով տալու նոյն դպրանոցի ԿԱՆՈՒՄԲԸ ՏՈՒՆ ԵՒ ԿՐԹԱՆՆԵՐԻ ընծայած հանգուցեալ Աւետիք ֆիլոսոֆիայից, որ գտնվում էր Սողապուկի անուանած փոփոքուածը, № 6 և 11: Պայմանաւ թուղթը կարել է կարգաւ հոգաբարձութեան գիւնատառն մէջ ամեն օր (բացի կիրակիից և տօներից) յերեկոյա 10 ից 12 ժամին:

Յունիսի 10-ին որոշաւ թուղթ աշուրդ անի և ի ներկայ չ'ընկնելու պատճառով «Հայր. հայր» բարեգործական ընկերութեան ԲՆԵՎԱՆՈՒՐ ՓԱՂԱՎԱՐ չ'ը կարգաւ: Վարդապետը հրաւիրում է անդամներին կիրակի, յունիսի 17-ին առաւօտեան 11 1/2 ժամին ս. Գայիանեան ուսումնարան, ԵՐԿՐԱՐԻ ՓԱՂԱՎԱՐ կազմելու համար:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ
ԵՐԻ ՄԵԿ ԶՈՂ
ԿՕՄԵՒԻՆԱԼ ԶԻՆԻՄԱՐԱՐԱՆՈՎ
Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն
Գ Ե Բ Ե Է Լ Ս Ե Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ
Գ Ի Ն Ե Լ 1 ԲՈՒՐԸ
Մամուլում է Թիֆլիսում Կենդրոնական և Կովկասեան գրավաճառանոցներում:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և Թիֆլիսի հայ դրամաձեռնների մօտ վաճառվում է
Ե Ի Լ Ե Բ Ի
ԶԱՆԳԱԿԻ ԵՐԳԸ
Քարգանտութիւն Գեորգ Բարխուդարեանցի Գիւնն է 20 կօպ:

ՄԱՄԱՐԱՐ ԵՍԿԷ Ե ԵՆՏԻՍԱՅԱՆՑ
ԿԸ ՏԵՍԵՐ
«ՍԱՆԳԱԼԻ ՎԻՇԱՊ»
Ցած կահայ պանդուխտ մշակների կեանքից պատկերը. հրատարակութիւն Ս. ՍԱՐԳԻՍԻԿԵԱՆԻ: Գիւնն է 40 կօպ: Ցանկացողները կարող են գիւնել հետեւեալ հասցէով: Թիֆլիս Գոլովնիկի պրոսեկտ ԴՈՄՔ ԱՌՈՅԱ ԿՎ. 30 Տօֆիա Սետրասնի:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՒՐՈՎԻՆ ՊԱՏՐԱՍ ԵՆ
և շուտով մամուլի տակ կը մանեն իմ թարգմանած հետեւեալ
ՉՈՐՍ ԳՐԳՈՅՆԵՐԸ:
Ա) «ԿԵՆՉ ԿՈՉՈՒՄԸ Ե ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ» հեղ. Լուիզա Բիւրնէրի:
Բ) «ՈՍԿԷ ԲԶԷԶ» (Ժողովրդական վեպ ամերիկական կեանքից) հեղ. Էդգար Պօ:
Գ) «ԻՆՉՊԵՍ ԿՕՊԷԿԸ ՄԻՂԻՆՈՆ ԴԱՐՁԱԼԻ» (մանկ. վեպ անդրկական կեանքից) հեղ. Տիկին Բաուէնի:
Դ) «ԱՆԳԱՄԱԼՈՅՆ» (մանկ. վեպ դանիական կեանքից) հեղ. Անդերսէնի:
ՉՈՐՍ գրքոյի բաժանորդագրին է 1 ուսուրի: Գրքոյները հետգհեալ ըյս կրտսնեն մինչև առաջիկայ սեպտեմբերի վերջը: Ուստի խոնարհաբար խնդրում են այն յարգելի տիկնանց և պարոններին, որոնք բաժանորդներ գտնելու ներգիւծներ յանձն էին արել փութան ուղարկելու մեզ բաժանորդագրութիւնը և դրամը, որպէս զի առանց յետաձգելու, ճշտութեամբ կարողանային որոշել ապագային օրինակների քանակութիւնը:—Օտարաբարդացիք ղիժմա՛հն այս հասցէով՝ Թիֆլիս. Գրարիոյ Մաթ-Բուդալանայ. Абако-Абатская площадь д. № 8.

ОТКРЫТА ПОЛУГОДОВАЯ ПОДПИСКА
НА ЕЖЕНЕДЕЛЬНЫЙ ЖУРНАЛЪ
„ЮРИДИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“
ИЗДАВАЕМЫЙ ВЪ Г. ТИФЛИСѢ.
(ГОД ЧЕТВЕРТЫЙ)
Журналъ, какъ и прежде, выходитъ по четвергамъ, въ размѣрѣ отъ 1 до 2 печатныхъ листовъ, кромѣ приложеніеі программы. Подписная цѣна, пересылкою, и доставкою НА ПОЛЪ ГОДА 6 Р. Полугодовые подписчики могутъ вносить при подпискѣ 3 р. и чрезъ два мѣсяца еще 3 р. Подписавшимся на весь годъ, высылаются вышедшіе №№ 20. Желающіе приобрести журналъ за прежніе года, уплачиваютъ за 1881 г.—8 р. 20 к., а за всѣ послѣдующіе по 10 р. за каждый годъ. Для гг. Студентовъ годовая подписка 8 р. (вмѣсто 10), а полугодовая—5 р. (вмѣсто 6) Объявленія, казенныя и частныя, принимаются по таксѣ за занимаемое мѣсто. Приемъ подписки, объявленій и различная продажа: въ Администраціи журнала—въ Тифлисѣ, Сололакская улица, д. № 10; также въ Москвѣ и С-Петербургѣ, въ книжныхъ магазинахъ Н. П. Анисимова. Редакторъ-издатель А. С. ФРЕНКЕЛЬ. (Присяжный повѣренный)

Վարական ուսումնարանի
Բարձր դասատան
Մ Ե Ղ Ո Ւ Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի
Կամուսում է ԳԱՍԵՐ ունենալ քաղաքում: Հասցեն կարել է խմանալ «Մեղուի» խմբագրատանը:

Կի Գ) Ուսման այն ուսումնարաններից, որ աշակերտել են Գ) երաշխաւորական թղթոյ ծնողացի կամ ազգականացի առ այն, թէ նորա ունին միջոց պահպանելու իւրեան աշակերտելու մանուկն, կերակրելով նորան, հոգալով բոտ ժամանակին նորա հանդերձեղներ և ամենայն դատական պիտոյքը խնամարկելով նորան հիւանդութեան ժամանակ և դպրանոցի ամենայն պահանջը վերաբերութեամբ աշակերտին անվերջ կատարելու: Այն մանուկները, որոնք դատաւերից են, երաշխաւորական թուղթը պիտի ունենան անշուշտ Թիֆլիսեան ազգականից և կամ խնամակարից: Առանց վերոյիշեալ վկայականների և երաշխաւորական թղթի ոչ ոք չէ կարող ընդունուել:

Ներսիսեան Հայոց Ազգային-Հոգեւոր դպրանոցում առաջիկայ 1884—1885 ուսումնական տարում ընդունուող ՆՈՐԿԱ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ պարտաւոր են ներկայացնել դպրոցի վարչութեան հետեւեալ ՎԱՅԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Ա) Տննական և միջրտութեան Բ) պատուատառն ծաղ-

Մամուլի տակից դուրս եկաւ
«ԵՐԻՄ—ԵՐԻՄ»
ՎՕԳԵՎԻԼ ՄԵԿ ԱՐԱՐՈՒՆՈՎ
Հրատարակութիւն Ն. Սիմեոնեանցի.
ԳԻՆՆ Ե 25 ԿՕՊ.:
Պահեստը գտնվում է Երեւանում, Ն. Սիմեոնեանցի գրախանութում:
ՄԻ ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻԶ